

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 23.3.2022
COM(2022) 133 final

ANNEXES 1 to 2

BILAG

til

**Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det
Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget**

Beskyttelse af fødevarerikkerheden og styrkelse af fødevarerikkerhedens robusthed

BILAG 1

GLOBAL FØDEVARESIKKERHED OG EU'S LANDBRUGSFØDEVAREKÆDE

Situationen i EU

EU er i vid udstrækning selvforsynende med vigtige fødevarer. EU er en vigtig eksportør af hvede og byg og dækker stort set sit forbrug af andre basisafgrøder såsom majs og sukker. EU er også i vid udstrækning selvforsynende med animalske produkter, både mejeriprodukter og kødprodukter (undtagen fåre- og gedekød samt fisk og skaldyr), frugt og grøntsager (ferskner, nektariner, æbler, tomater, appelsiner).

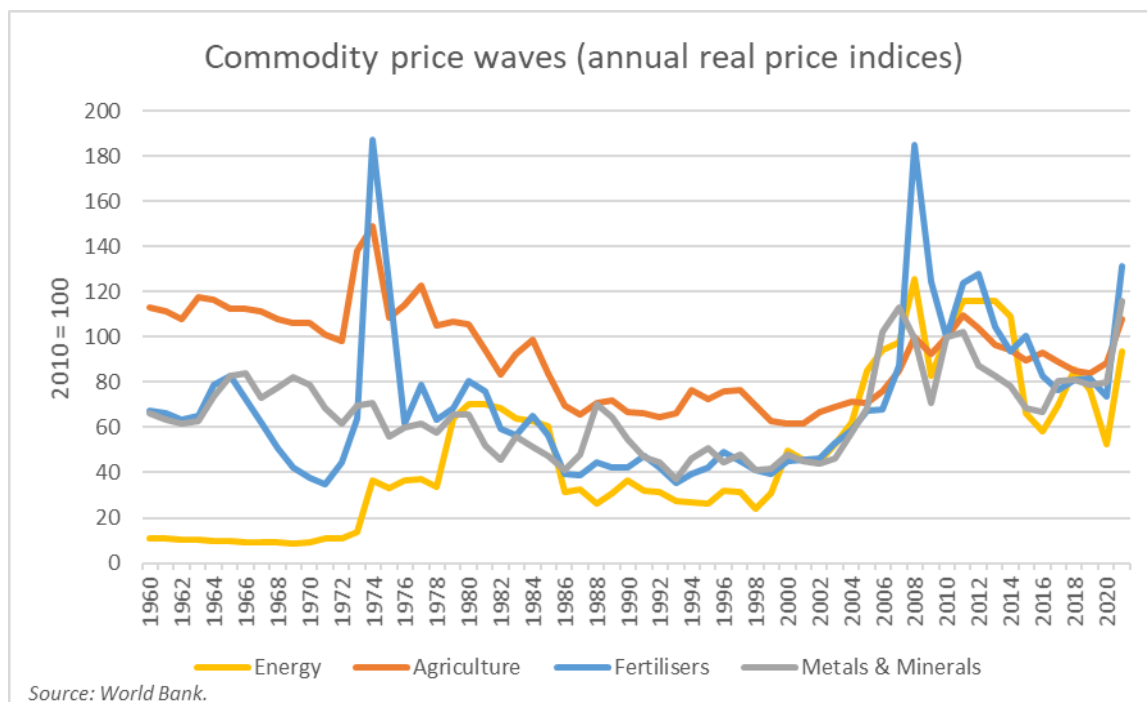
Hvad angår visse specifikke produkter er EU imidlertid en betydelig nettoimportør. I nogle tilfælde er det vanskeligt at erstatte importerede varer med hensyn til enten mængde, importkilder, kvalitet eller omkostninger. Dette er tilfældet for tropiske produkter (tropiske frugter, kaffe, kakao), fiskeprodukter, foder og en række tilsætningsstoffer såsom vitaminer og aminosyrer, der er afgørende for produktionen af dyrefoderprodukter eller fødevarer. Navnlig kommer 22 % af foderproteinerne fra lande uden for EU i 2021/22, men denne andel når op på 75 % for oliefrømel¹ (hovedsagelig soja).

Virningen af den kraftige stigning i de globale råvarepriser

Den nuværende **kraftige stigning i de generelle råvarepriser** har visse ligheder med opsvinget i priserne på fødevarer i 2008 for så vidt angår den generelle situation med et højt niveau, sambevægelse og stor volatilitet i alle råvarepriser. Både dengang og nu skyldes stigningen i inputpriserne på landbrugsprodukter en lang række stigninger i fødevarepriserne og understreger endnu en gang det problem med flaskehalse og forsinkelser i pristransmissionen i fødevarekæden, som producenterne står over for, og som samtidig medfører store stigninger i fødevarepriserne.

¹ EU's opgørelse over proteinfoder, GD AGRI.

Figur 1: Udsving i råvarepriserne

Der er dog nogle store forskelle mellem de to episoder. **De relative lagerbeholdninger for vigtige landbrugsråvarer er højere i dag** Selv om lagerbeholdningerne af de vigtigste basisråvarer er faldet en smule i løbet af de sidste fire år, ligger forholdet mellem lagerbeholdninger og anvendelse ikke i nærheden af det niveau, der gik forud for prisstigningen i 2008-10, selv om der tages hensyn til, at Ukraine og Rusland ikke vil levere fuldt ud til markederne i dette produktionsår.

Reguleringen og gennemsigtigheden på råvaremarkederne er blevet betydeligt forbedret siden meddelelsen om fødevarepriser i Europa fra 2008², som blev udarbejdet i kølvandet på stigningen i fødevarepriserne i 2007/2008. På daværende tidspunkt anbefalede Kommissionen **understøttelse af fødevareforsyningskædens konkurrenceevne**, energisk håndhævelse af konkurrence- og forbrugerbeskyttelsesreglerne, revision og om nødvendigt **forbedring af reguleringen af fødevareforsyningskædens funktion**, forbedring af forbrugeroplysningen og modvirkning af spekulation på markederne for landbrugsråvarer og derivater. Disse anbefalinger er alle blevet omsat til lovgivningsmæssige og politiske tiltag (se bilag 2), som giver et solidt udgangspunkt for at overkomme den nuværende udfordring.

De høje energiprisers indvirkning på EU's landbrug og fiskeri

Ud over den direkte eksponering for den kraftige stigning i **energipriserne** er fødevaresektoren udsat for inflationseffekter fra en række produkter og tjenesteydelser. Sektoren er den største forbruger af gødningsstoffer og plantesundhedsprodukter, men også af maskiner og fødevareemballage materialer, og påvirkes af den kraftige stigning i transportomkostningerne.

² KOM/2008/0821 endelig.

Virkningen af de **stigende gødningsomkostninger** har været særlig voldsom. Gødningsstoffer tegner sig for 18 % af omkostningerne ved markafgrøder (gennemsnit for 2017-19). Naturgas er den vigtigste faktor for prisen på kvælstofbaserede gødningsprodukter. Den udgør 60-80 % af de variable inputomkostninger til produktionen af disse produkter. Høje engrospriser på naturgas betyder høje priser på gødning (for kvælstofbaserede gødningsstoffer som urinstof nåede priserne op på samme niveau som under finanskrisen i 2007-2008). Nogle gødningsproducenter i EU indstillede midlertidigt deres produktion, fordi energiomkostningerne var for høje. Priserne på mineralbaserede gødningsstoffer (fosfat og i endnu højere grad kalium) er mindre forbundet til energipriserne, selv om de også er under pres på grund af Ruslands og Belarus' vigtige rolle i den globale produktion.

Selv om EU importerer gødning til en værdi af 3 mia. EUR fra Rusland, er afhængigheden af import af kvælstofbaserede gødningsstoffer fortsat begrænset, idet mere end 90 % af EU-forbruget leveres af EU-virksomheder. Industrien er imidlertid stærkt afhængig af gas af russisk oprindelse.

Fiskerisektoren er også hårdt ramt af stigningen i prisen på skibsbrændstof. Prisen på skibsbrændstof er på nuværende tidspunkt på det højeste niveau i 2 årtier og er steget med 100 % i forhold til gennemsnitsprisen i 2021. På dette brændstofprisniveau er størstedelen af EU-flåden urentabel og kan ikke dække sine driftsomkostninger. Stigningen i elektricitetsomkostningerne er et stort problem for **akvakultursektoren** (vandpumpning og -cirkulation) og forarbejdningssektoren (produktionslinjer og lager-/fryseanlæg).

Indkomstsituationen i landbruget

Et godt produktionsniveau og gode priser for EU's landbrug resulterede i en forbedring af EU's landbrugsindkomst pr. arbejdstager i 2021 sammenlignet med gennemsnittet for 2017-19. Den **meget kraftige stigning i inputomkostningerne** lægger pres på fortjenesterne, navnlig for husdyr, navnlig svinekød, og akvakulturproducenter, som allerede står over for meget højere foderomkostninger. **Den gennemsnitlige landbrugsindkomst pr. arbejdstager forventes derfor at falde i 2022 og 2023**, hvilket vil udviske de gevinster, der blev opnået i 2020 og 2021. Faldet forventes at blive kraftigere for husdyravlere.

Stigende omkostninger til logistik og andre input

Fødevarereproducenter, -forhandlere og -detailhandlere står over for øgede omkostninger til transport og logistik (i bulk, containere eller fly). Konsekvenserne af covid-19 og den stærke økonomiske genopretning, der fulgte efter, overbelastede den maritime fragtkapacitet. Med yderligere forstyrrelser i Sortehavet vil søtransporten være under yderligere pres. Omkostningerne for andre inputstiger også: dette er f.eks. tilfældet for emballeringsomkostninger (træbeholdere + 37 %, papir og papirmasse + 26 %, plast + 13 %)³. Der meldes også om, at manglen på arbejdskraft og vanskelighederne ved at rekruttere arbejdskraft i EU's fødevarerindustri spiller en rolle (+ 62 % ledige stillinger i fremstillingsindustrien).

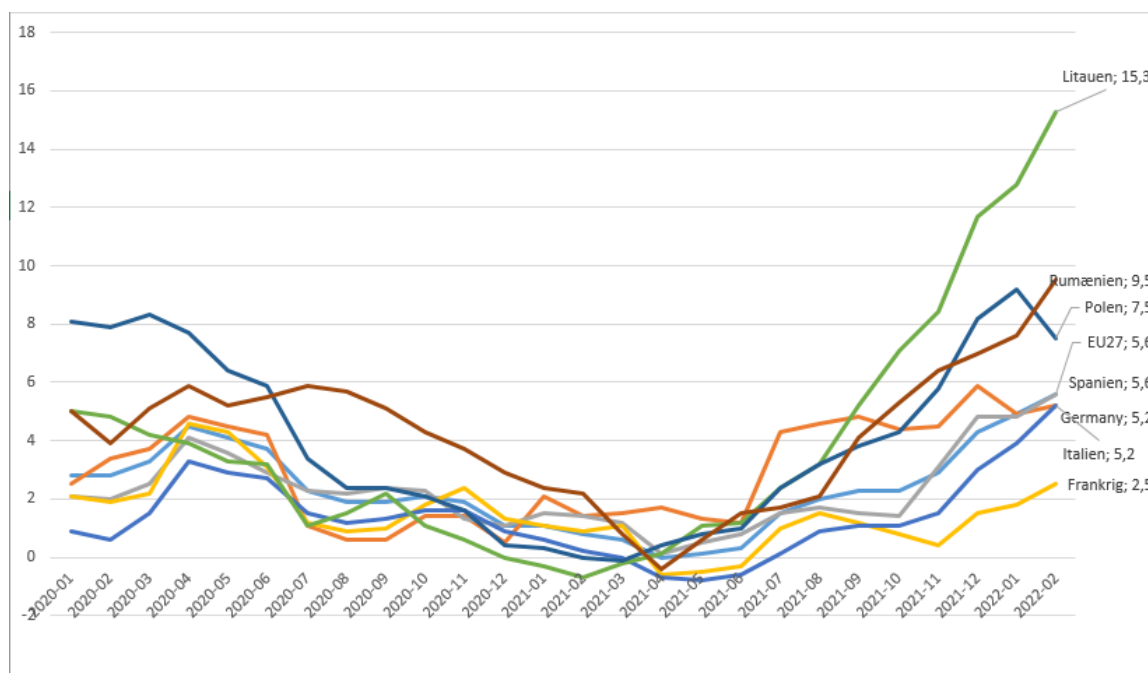
³ <https://www.fooddrinkeurope.eu/wp-content/uploads/2022/03/Economic-Bulletin-on-Input-Costs-NovDec-2021-FINAL-public-version.pdf>

Stigende fødevarerpriser i EU

Sidst, men ikke mindst, er **forbrugerfødevarerpriserne steget** siden sommeren 2021 med 5,6 % på årsbasis frem til februar 2022, hvilket er det højeste niveau siden begyndelsen af covid-19-pandemien. Fødevarer spiller med en gennemsnitlig andel på 16 % i EU-27 en vigtig rolle for den samlede inflation (HICP⁴), hvortil der kan tilføjes yderligere 6 % til catering. Til sammenligning udgør energiomkostningerne til boliger og transport en andel på 10 % af husholdningernes gennemsnitlige indkøbskurv.

Medlemsstaterne påvirkes forskelligt afhængigt af deres respektive nationale økonomiske kontekst, strukturen i deres fødevarerforsyningskæder og forbrugernes nationale efterspørgselsmønstre.

Figur 2: Inflation af fødevarerpriserne pr. medlemsstat

Kilde: [Eurostat](#) (udvalgte medlemsstater).

Ukraine, Rusland og den globale fødevarerikkerhed

Den russiske invasion i Ukraine kom oven i allerede spændte (energi)råvaremarkeder og inflationspres⁵. Desuden påvirker den den globale fødevarerikkerhed: **Ukraine og Rusland** er vigtige aktører på det globale marked for korn og oliefrø. Ukraine tegner sig for 10 % af verdensmarkedet for hvede, 13 % for byg, 15 % for majs og er den vigtigste aktør på markedet for solsikkeolie (over 50 % af verdenshandelen). For Ruslands vedkommende er disse tal henholdsvis 24 % (hvede), 14 % (byg) og 23 % (solsikkeolie).

⁴ Harmoniseret forbrugerprisindeks.

⁵ En udførlig analyse findes i meddelelsen fra De Forenede Nationers Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisation "Ukraines og Den Russiske Føderations betydning for de globale landbrugsmarkeder og de risici, der er forbundet med den nuværende konflikt", 11. marts 2022, <https://www.fao.org/3/cb9013en/cb9013en.pdf>, eller i "The Ukraine Conflict and Global Food Price Scars", R. Vos, J. Glauber, M. Hernandez, og D. Laborde, 1. marts, 2022, <https://www.foodsecurityportal.org/node/1921>.

Rusland er også en stor eksportør af hvidfisk, navnlig Alaska Pollock til forarbejdningsindustrien (16 % af forsyningen).

Nordafrika og Mellemøsten importerer over 50 % af deres korn fra Ukraine og Rusland. De østafrikanske lande importerer 72 % af deres korn fra Rusland og 18 % fra Ukraine. Ukraine er også en vigtig leverandør af (foder)majs til Den Europæiske Union og Kina.

Ukraine er EU's fjerdestørste fødevarerleverandør og en vigtig kilde til korn (52 % af EU's import af majs, 19 % af blød hvede), vegetabiliske olier (23 % af EU's import) og oliefrø (22 % af EU's import, navnlig rapsfrø, som udgør 72 % af EU's import). Rusland eksporterer mindre til EU.

I betragtning af Ukraines betydning for den internationale handel har afbrydelsen af Ukraines landbrugsproduktion og logistik kombineret med en stigning i fragt- og forsikringsomkostningerne store **konsekvenser for verdensmarkederne** og dermed for kornpriserne. Siden konfliktens begyndelse er der allerede registreret en kraftig stigning i de globale priser på korn, som er højere end 2007/2008. Denne situation bringer ikke blot fødevarerforsyningen til den ukrainske befolkning i fare, men også fødevarer sikkerheden i de lande uden for EU, der er afhængige af import af varer fra Ukraine.

Ukraines landbrugsproduktionspotentiale er stærkt påvirket af den russiske invasion af landet. Ud over de menneskelige omkostninger, ødelæggelsen og farene ved krigsførelse er der mangel på arbejdskraft til at arbejde i landbruget og på markerne, herunder i nabomedlemsstater. Vigtige inputvarer er knappe og vanskelige eller umulige at skaffe. I Ukraine vil evnen til at så forårsafgrøder og høste både forårs- og vinterafgrøder i 2022 være afgørende, og virkningerne af krigen vil sandsynligvis strække sig over flere år, ikke mindst på grund af krigsskader på infrastruktur og logistiske faciliteter. Selv om produktionen i Rusland ikke skades af krig, er der fortsat usikkerhed om landets evne til at eksportere store mængder via Sortehavet.

Fødevarer sikkerhed i en global sammenhæng

Fødevarer sikkerheden giver fortsat anledning til stigende bekymring på planeten. FN har fremhævet, at klimaændringer og tab af biodiversitet udgør den største globale trussel mod fødevarer sikkerheden⁶. FAO rapporterer, at 811 millioner mennesker fortsat er kronisk underernærede, og at en kombination af drivkræfter udfordrer fremskridt i retning af at nå mål nr. 2 for bæredygtig udvikling, "nulsult". Klimaændringerne forventes at forværre situationen, hvis der ikke træffes effektive afbødnings- og tilpasningsforanstaltninger. Stigende fødevarerpriser har en umiddelbar indvirkning på borgerne i udviklingslandene og de mindst udviklede lande, der er afhængige af køb af fødevarer. **FAO's fødevarerprisindeks**, der viser månedlige ændringer i de internationale råvarepriser, **tyder på en stadig vanskeligere situation**: indekset lå i gennemsnit på 140,7 point i februar 2022, hvilket er det **højeste niveau nogensinde**, 3,1 procentpoint over den foregående top i februar 2011.

Mens vigtige købere af ukrainsk og russisk hvede angiveligt har lagre i nogle måneder, **mærkes prisstigningerne allerede** i lande, der befinder sig i en prekær situation som Syrien og Libanon, samt i Algeriet.

⁶ <https://www.ipcc.ch/srccl/chapter/chapter-5/>, <https://www.fao.org/documents/card/en/c/ca3129en/>.

I 2021 nåede den globale fødevareusikkerhed op på et hidtil uset niveau, idet over 161 millioner mennesker havde brug for akut fødevarebistand, og næsten 0,6 mio. mennesker oplevede hungersnødlignende forhold. Denne situation kan forværres yderligere, hvis fødevarepriserne fortsætter med at stige.

BILAG 2

OPFØLGNING PÅ KOMMISSIONENS MEDDELELSE TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET - FØDEVAREPRISER I EUROPA (KOM/2008/0821 ENDELIG).

Henstillinger i 2008-meddelelsen	Opfølgning
Forbedring af fødevareforsyningskædens konkurrenceevne	<p>Successive reformer af den fælles landbrugspolitik (2008, 2013, 2021)</p> <p>Forummet på højt plan for en bedre fungerende fødevareforsyningskæde (2010-2019).</p> <p>Frihandelsaftaler (f.eks. Japan, Vietnam, Singapore, Canada, Mexico, SADC-ØPA), der har ført til markedsåbning og reduktion af ikke-toldmæssige hindringer for fødevareeksport.</p> <p>Markedsovervågning og oprettelse af taskforcen for håndhævelse af det indre marked.</p> <p>InvestEU: støtte til SMV'er i landbrugsfødevaresektoren via EEN-netværket og adgang til finansieringsinstrumenter.</p> <p>EU's partnerskab for færdigheder inden for landbrugsfødevarer</p> <p>EU's adfærdskodeks for ansvarlig fødevarevirksomhed og markedsføringspraksis.</p>
Sikre en vedholdende og sammenhængende håndhævelse af konkurrence- og forbrugerbeskyttelseslovgivningen på fødevareforsyningsmarkederne fra Europa-Kommissionens og de nationale konkurrence- og forbrugerbeskyttelsesmyndigheders side	<p>Kommissionen greb ind i og sanktionerede restriktioner for parallelhandel i en række tilfælde på fødevaremarkederne.</p> <p>Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder standsede en række nationale protektionistiske initiativer vedrørende fødevarer.</p> <p>Kommissionen godkendte visse fusioner inden for rå- og hjælpestoffer til landbruget (f.eks. plantebeskyttelsesmidler) og visse føde- og drikkevarer (f.eks. mejeriprodukter og øl) med forbehold af afhjælpende foranstaltninger, der beskytter priskonkurrence og valgmuligheder og innovation.</p> <p>Kommissionens omfattende undersøgelse af koncentrationen af den moderne detailsektor og af, hvordan udvalg og innovation, der gøres</p>

	<p>tilgængelig for forbrugerne på butikkernes hylder, har udviklet sig i perioden 2004-2012.ⁱ</p>
<p>Revision på nationalt plan og/eller, om nødvendigt, EU-plan, af forskrifter, der er potentielt problematiske for fødevareforsyningskædens virkemåde</p>	<p>Rapport fra taskeforcen vedrørende landbrugsmarkederne, Improving market outcomes – enhancing the position of farmers in the supply chain (2016)ⁱⁱ.</p> <p>Præcisering af konkurrencereglerne i forordningen om fusionsmarkedsordningenⁱⁱⁱ (den fælles markedsordning), 2018, 2021.</p> <p>Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/633 af 17. april 2019 om urimelig handelspraksis i relationer mellem virksomheder i landbrugs- og fødevareforsyningskæden.</p> <p>Forenkling af bestemmelserne om fødevarer sikkerhed, herunder kvalitetskontrol af forordningen om den generelle fødevarelovgivning.</p>
<p>Bedre information til forbrugere, offentlige myndigheder og markedsaktører ved at der indføres en mekanisme til løbende overvågning i EU af fødevarepriserne og fødevareforsyningskæden</p>	<p>Oprettelse af 6 landbrugsmarkedsobservatorier^{iv} og en dataportal for AgriIFOOD.</p> <p>Offentliggørelse af regelmæssige fremskrivningsrapporter om udsigterne på kort sigt^v.</p> <p>Oprettelse af Eurostats redskab til overvågning af fødevarepriser^{vi}</p> <p>Forbedrede bestemmelser med hensyn til markedsgennemsigtighed for landbrugsprodukter (Kommissionens forordning (EU) 2019/1746, 2021-ændringer af den fælles markedsordning for landbrugsprodukter¹.</p> <p>Oprettelse af det internationale informationssystem for landbrugsmarkederne (AMIS — se afsnit 3): Eurostat-data om fødevarepriser</p>
<p>Undersøgelse af foranstaltninger til forebyggelse af spekulation til skade for kommercielle aktører på markederne for landbrugsråvarer</p>	<p>Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/65/EU om styrkelse af investorbekyttelsen og forbedring af de finansielle markeders funktion, så de bliver mere effektive, modstandsdygtige og gennemsigtige.</p> <p>Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2021/338 ændrer direktiv 2014/65/EU for at bidrage til genopretningen efter covid-19-krisen.</p>

	<p>Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 596/2014 om markedsmisbrug.</p> <p>Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 648/2012 om OTC-derivater, centrale modparter og transaktionsregistre finder anvendelse på en bred vifte af OTC-derivater, herunder visse råvarederivater, og øger gennemsigtigheden af OTC-handlede råvarederivater.</p>
--	---

-
- i https://ec.europa.eu/competition/sectors/agriculture/retail_study_report_en.pdf .
 - ii https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/amtf-report-improving-markets-outcomes_en.pdf
 - iii Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 Fælles markedsordning for landbrugsprodukter.
 - iv https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories_da
 - v https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/outlook/short-term_da
 - vi https://ec.europa.eu/growth/sectors/food-and-drink-industry/competitiveness-european-food-industry/european-food-prices-monitoring-tool_en